

**การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน"**

**The Development of Training Curriculum on "The Promotion of Teachers' Ability
in Managing Learning Activities with analytical thinking process
in Basic Education Level"**

อาภาพร สิงหาราช¹

Arpaporn Singharaj¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" 2) ศึกษาผลของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ดำเนินการโดยวิธีวิจัยและพัฒนา มี 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และขั้นที่ 3 การทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 40 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม แบบทดสอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) หลักสูตรฝึกอบรม มีประสิทธิภาพ 80.25/81.98 โครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ เวลา 24 ชั่วโมง กระบวนการจัดกิจกรรมมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ส่งเสริมความรู้ ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการดี มีประโยชน์ต่อสังคม ขั้นที่ 3 พัฒนาและเผยแพร่ผลงาน 2) ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้ 2.1) ครูมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ย 51.02 (คะแนนเต็ม 60) ร้อยละ 85.03 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 75) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2.2) ครูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม กระบวนการคิดวิเคราะห์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

¹รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม

Abstract

The purposes of this study were 1) to develop the training curriculum on "The Promotion of Teachers' Ability in Managing Learning Activities with analytical thinking process in Basic Education Level" and 2) to study the result of the training curriculum. The study process was research and development. The samples were 40 teachers which were purposive sampling. The instruments were the training curriculum on "The Promotion of Teachers' Ability in Managing Learning Activities with analytical thinking process in Basic Education Level", test for the ability in managing learning activities with analytical thinking process, the managing learning activities with analytical thinking process evaluation form and the questionnaire for satisfaction. The data was analyzed by mean, standard deviation and t-test for dependent samples.

The research results were as follows: 1) The efficiency of a training curriculum on "The Promotion of Teachers' Ability in Managing Learning Activities with analytical thinking process in Basic Education Level" was 80.25/81.98 which was higher than the criterion at 75/75. 2) The result of a training curriculum on The Promotion of Teachers' Ability in Managing Learning Activities with analytical thinking process in Basic Education Level" implementation were; 2.1) The teachers got 51.02 of the average scores form 60 on the ability in managing learning activities with analytical thinking process were significantly higher than the 75 criterion at the level of .05 and 2.2) The satisfaction of the teachers towards the training curriculum was very good.

Keywords: Training Curriculum, Analytical thinking, Managing Learning

บทนำ

การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นจุดเน้นที่สำคัญของการจัดการศึกษาโดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสืบค้น แสวงเสาะหาความรู้จากธรรมชาติ และจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในด้านกระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และพัฒนาความรู้สึกรักคิดแห่งตน

มองเห็นคุณค่าขององค์ความรู้ หวงแหน และตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รักชาติซึ่งในความเป็นธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 43 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 23 24 25 และ 26 ที่ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีบุคลิกทั้งความรู้

ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญสู่การเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข
การจัดการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้คิด
ได้ปฏิบัติ ได้แสดงออกตามธรรมชาติ และส่งเสริม
ศักยภาพ การเรียนรู้ให้เต็มขีดความสามารถ
ของผู้เรียนจากการจัดอันดับความสามารถ
ในการแข่งขันด้านการศึกษาโดย IMD World
Competitiveness Survey ในปี 2554 พบว่า ประเทศไทย
อยู่ในอันดับที่ 51 จาก 57 ประเทศทั่วโลก จากเดิมที่
เคยอยู่ในอันดับ 46 เมื่อปี 2550 นอกจากนี้คะแนน
การคิด เป็นกระบวนการทำงานของสมอง
ที่เกิดขึ้นภายในโดยการรับข้อมูลผ่านประสาท
สัมผัส ทำการรวบรวม และจัดระบบข้อมูลพร้อม
กับเชื่อมโยงประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องผ่าน
กระบวนการคิด แล้วแสดงผลของการคิดออกมา
โดยการพูด การเขียน หรือการแสดงออกแบบอื่นๆ
การคิดที่เป็นฐานสำคัญของการคิด คือ การคิด
วิเคราะห์ (Analysis Thinking) เป็นความสามารถใน
การแยกแยะสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ และ
ตรวจสอบหรือจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ของ
องค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้ได้ความรู้ ความเข้าใจ
หาเหตุและผลของสิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งจะนำไปสู่
การนำไปใช้แก้ปัญหา ประเมินค่า ตัดสินใจและ
สร้างสรรค์สิ่งใหม่ การพัฒนาความสามารถใน
การคิดวิเคราะห์ควรเริ่มจากการฝึกองค์ประกอบ
การคิด ดังนี้

1. ทักษะการคิดขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อ
กระบวนการคิดวิเคราะห์ คือ ทักษะการสื่อสาร
ประกอบด้วย ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน
การเขียน การอธิบาย การแสดงออก และการใช้
เหตุผล และทักษะการคิดที่เป็นแกน ได้แก่ ทักษะ
การสังเกต การสำรวจ การแยกแยะ การตั้ง
คำถาม การเปรียบเทียบ การตีความ การเก็บ
รวบรวมข้อมูล การให้เหตุผล

การสอบประเมินผลนักเรียนนานาชาติ หรือ
Program for International Student Assessment
(PISA) ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านคณิตศาสตร์
ประเทศไทยยังคงอยู่ในอันดับรั้งท้าย
ซึ่งผลการประเมิน PISA สามารถสะท้อนคุณภาพ
การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ของเด็กไทยถึง
กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน เนื่องจาก
การประเมินผลของ PISA เน้นการคิดวิเคราะห์และ
แก้ปัญหา ซึ่งการเรียนการสอนของประเทศไทยไม่
สร้างการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด

2. ทักษะการคิดที่ซับซ้อน ได้แก่ ทักษะ
การจัดระเบียบ การสร้างความรู้ การทำความเข้าใจ
กระจ่าง การประยุกต์ การจัดโครงสร้าง และ
ลักษณะการคิดที่สำคัญ ได้แก่ การคิดละเอียด
การคิดกว้าง การคิดลึกซึ้ง การคิดชัดเจน การคิดไกล
คิดถูกทาง การคิดด้านบวก และทั้งหมดต้อง
ควบคุมด้วยทักษะการรู้คิด คือ มีความตระหนักรู้
ประเมินตนเอง วางแผน ควบคุมตน และสะท้อน
ผลตนเอง

3. กระบวนการคิดวิเคราะห์ มีขั้นตอน
ดังนี้

3.1 ระบุสิ่งที่จะวิเคราะห์และ
กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์

3.2 ศึกษาข้อมูลและกำหนด
องค์ความรู้ในสิ่งที่ทำการวิเคราะห์

3.3 สรุปและนำเสนอความสัมพันธ์
ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ

3.4 ประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากผล
การวิเคราะห์ เมื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ตามขั้นตอน
แล้วจะเกิดผลของกระบวนการคิดวิเคราะห์ ได้แก่
ผลลัพธ์ของการคิด (คำตอบ/ความสามารถ) และ
ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์

ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอ
ความคิดของเขาและอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม
โดยยอมรับความคิดเห็นของทุกคน ถ้าหากคำตอบ

ของผู้เรียนมีการขัดแย้งขึ้นในกลุ่ม ผู้สอนต้องเป็นผู้ตั้งคำถามคิดต่อไปว่าคำตอบใดก่อให้เกิดผลในทางดีและไม่ดีอย่างไรบ้าง อะไรเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวมมากที่สุด และพึงระลึกเสมอว่าคำตอบที่ผู้เรียนเสนอมานั้นถูกทั้งนั้นแล้วแต่เหตุผลและความคิดเห็นของแต่ละคน ไม่มีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียว หากผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และอภิปรายปัญหาต่างๆ เช่นนี้เป็นประจำก็น่าเชื่อได้ว่ากำลังสอนให้คนคิดเป็นแล้ว (ดิลก ดิลกานนท์, 2534)

- การวิเคราะห์ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 อย่าง ดังนี้
1. ความสามารถในการนิยามปัญหา
 2. ความสามารถในการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหา
 3. ความสามารถในการระบุข้อสันนิษฐาน
 4. ความสามารถในการกำหนดและเลือกสมมติฐาน
 5. ความสามารถในการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลและการตัดสินใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์

ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์จึงได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน"

2. เพื่อศึกษาผลของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน"

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และโรงเรียนเครือข่ายของศูนย์ศึกษาการพัฒนาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม จำนวน 50 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนร่วมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และเป็นโรงเรียนเครือข่ายการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 40 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. **ตัวแปรอิสระ** คือ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน"

2. **ตัวแปรตาม** คือ ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ประสิทธิภาพของหลักสูตร
- 2.2 ผลการใช้หลักสูตร
- 2.3 ประสิทธิภาพของหลักสูตร

สมมติฐานของการวิจัย

1. หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 / 75

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์

ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" เป็นการนำหลักการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่วิเคราะห์ขึ้นมาเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตร แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง (IOC) เพื่อปรับปรุงภาษา เวลา กิจกรรม และนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มย่อยเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75 / 75

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" เป็นการนำหลักสูตรที่หาประสิทธิภาพแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยการวิจัยเชิงทดลองกับหัวหน้าครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 40 คน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" สามารถสังเคราะห์หลักการ กระบวนการจัดกิจกรรม และหาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม มีประสิทธิภาพ 80.25/81.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (75/75) และเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 มีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม
 - 1.2 เป้าหมายของหลักสูตร
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- ฝึกอบรม
- 1.4 สาระการเรียนรู้
 - 1.5 โครงสร้างของหลักสูตร
- ฝึกอบรม
- 1.6 กระบวนการจัดกิจกรรม
 - 1.7 การวัดและประเมินผล

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยการจัดประชุมปฏิบัติการกับกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ตามแบบแผนการทดลอง One group posttest design ตามลำดับดังนี้

2.1 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ย 51.02 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.87 ซึ่งจำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ย 8.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.12 และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ย 42.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.94

2.2 คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการทำจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

2.3 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" มีค่าระหว่าง

4.50 – 4.64 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาพรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม มีค่า 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .564 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" มีประเด็นที่นำมาอภิปราย 3 ประเด็นคือ

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" พบว่า มีประสิทธิภาพ 80.25 / 81.97 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่าหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์" ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75/75 เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครูมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์มีองค์ประกอบ คือ ความสำคัญของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ โครงสร้างของหลักสูตร กระบวนการจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผลซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมใจ กงเดิม (2553) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสอนคิดวิเคราะห์ สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปฝึกอบรมได้

ประเด็นที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" พบว่า ครูมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ดำเนินการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ โดยมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การส่งเสริมความรอบรู้ จัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้าอบรมวิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ที่กำหนดแล้วนำข้อมูลมาจัดกระทำอย่างมีความหมายสู่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และสรุปความรู้ที่ได้รับ

2. ปฏิบัติการดี มีประโยชน์ต่อสังคม จัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้พัฒนาตนในการสร้างความรู้แบบองค์รวม ด้วยการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่นำความรู้ไปใช้ให้เหมาะสมกับชุมชน/สังคมเพื่อพัฒนา

กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น การร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้เกิดคุณค่าต่อสังคม

3. พัฒนา และ เผยแพร่ ผลงาน จัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ตรวจสอบปรับปรุงผลงานอย่างเป็นระบบใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ปรับปรุงจุดด้อย พัฒนาจุดเด่น และการกำหนดแผนการพัฒนาผลงาน พร้อมทั้งฝึกทักษะกระบวนการเผยแพร่ผลงานด้วยการประชาสัมพันธ์ด้วยการพูด และการเขียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย พงศ์วิลาวัณย์ (2551) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3-4 มีผลทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ หลัง การฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และสาคิตการสอน

- ประเด็นที่ 3 หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน"มีประสิทธิภาพต่อครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอย่างเป็นระบบโดยการประเมินสภาพแวดล้อม (Context evaluation) เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจในการกำหนดหลักการของหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ครูมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation) โดยผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของร่างหลักสูตร

ฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" มีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ ความสำคัญของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สารการเรียนรู้ โครงสร้างของหลักสูตร กระบวนการจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) โดยการหาประสิทธิภาพพ่วงหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" มีประสิทธิภาพ 80.25 / 81.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($E_1/E_2=75/75$) และการประเมินผลผลิต (Product evaluation) โดยวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ในประเด็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม วิธีการ ขั้นตอนการฝึกอบรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารการฝึกอบรม ความเหมาะสมของวิทยากร (การบรรยาย การวิพากษ์) ระยะเวลาในการฝึกอบรม สถานที่ และการอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม และผล (ประโยชน์) ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูควรนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์สำหรับครู

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูควรนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปพัฒนาเป็นหลักสูตรการเรียนรู้ด้วยตนเองออนไลน์ผ่านเว็บไซต์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมส่งเสริมกระบวนการคิดที่หลากหลาย เช่น การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงระบบ และการคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ติลก ติลกานนท์. (2534). **การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์**. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมใจ กงเต็ม. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสอนคิดวิเคราะห์ สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาวิทยลัยนเรศวร.
- สมชาย พงศ์วิลาวัณย์. (2551). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 3-4**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.